

Sygn. akt X GC 439/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy

w składzie

Przewodniczący SSO Katarzyna Żymelka

Protokolant Agnieszka Demucha

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P. (P.)

przeciwko Przedsiębiorstwu Budowlanemu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o zapłatę

1 oddała powództwo;

2 zasądza od powoda na rzecz pozwanej 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) zł tytułem kosztów procesu.

/-/ Katarzyna Żymelka

Sygn. akt X GC 439/13

UZASADNIENIE

Powód M. P. wniósł o zasądzenie od pozwanej Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. kwoty 109.962,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 maja 2013 r. oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że umową cesji z dnia 13 maja 2013 r. zakupił od D. M. (dalej: cedent) wierzytelność przysługującą jej od pozwanej w kwocie dochodzonej niniejszym pozwem, jako wynikającej z faktury VAT nr (...). Nabyta należność stanowiła wynagrodzenie zbywcy wierzytelności z tytułu usługi produkcji i montażu elementów ze stali nierdzewnej wykonanych na zlecenie pozwanej. Cedent wykonał prace na rzecz pozwanej na terenie oczyszczalni ścieków G.. Materiał użyty do produkcji elementów stanowił własność cedenta.

Cedent wykonywał prace na rzecz pozwanej na przełomie czerwca i września 2012 r. na dowód czego została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 20.132,64 zł. Faktura ta została w całości zapłacona przez pozwaną.

Powód podniósł, że pozwana zawarła z cedentem umowę w formie pisemnej, przy czym nigdy nie został zwrócony drugi egzemplarz. Pozwana nigdy nie reklamowała ani nie kwestionowała zakresu i poprawności wykonanych robót. Nadto, pozwana nigdy nie zwróciła cedentowi wystawionej faktury VAT dokonując jej zaksięgowania i zarachowania w ciężar kosztów, odliczając podatek VAT.

W dniu 25 września 2013 r. wydano w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana w sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwana podniosła w pierwszej kolejności zarzut braku legitymacji biernej pozwanej. Pozwana wskazała, że pomiędzy pozwaną a D. M. nie istniał żaden stosunek zobowiązaniowy. Zbywca zawarł umowę nr (...) z dnia 20 kwietnia 2012 r. o wykonanie robót montażowych konstrukcji stalowych w ramach zadania pod nazwą „Budowa oczyszczalni ścieków w P.” z H. K.. Na podstawie powyższej umowy zbywca wykonywał prace na rzecz H. K., a następnie z niezrozumiałych przyczyn wystawił fakturę na rzecz pozwanej.

Niezależnie od powyższego pozwana podniosła, że także powód nie jest legitymowany czynnie do wytoczenia niniejszego powództwa, albowiem § 6 ust. 5 umowy nr (...) stanowi, że przeniesienie praw i obowiązków dostawcy wynikających z umowy, w szczególności przelew wierzytelności przysługujących dostawcy względem wykonawcy, wymaga uprzedniej pisemnej zgody wykonawcy. H. K. nigdy zaś nie wyrażał w jakiegokolwiek formie zgody na dokonanie przelewu wierzytelności, wynikających z umowy. Nie potwierdził również dokonanej cesji.

W dalszych pismach procesowych strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Powód w odpowiedzi na sprzeciw pozwanej podniósł dodatkowo, że D. M. wykonywała usługi na rzecz pozwanej, a nie H. K., który jest członkiem zarządu i udziałowcem pozwanej spółki. Prawdą jest, że pierwotnie roboty te miały być wykonane na zlecenie H. K., jednak umowa dołączona do sprzeciwu od nakazu zapłaty nigdy nie została D. M. zwrócona.

Sąd ustalił, co następuje:

Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. w ramach realizacji projektu „Kanalizacja sanitarna wraz z oczyszczalnią ścieków w Gminie G.” zawarła z (...) Spółką Akcyjną w K. umowę na realizację kontraktu 5 „Budowa oczyszczalni ścieków w P.” (w ramach tej umowy podwykonawcą robót był H. K.) oraz umowę na realizację kontraktu 5A „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w P.” (w ramach tej umowy podwykonawcami robót byli Zakład (...) oraz Zakład Usług (...)) i W. B.).

D. M. wykonywała na zlecenie (...) S.A. w ramach zadania „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w P.” częściową dostawę podpór, krawędzi i wsporników.

D. M. nie została zgłoszona jako podwykonawca robót wykonywanych przez (...) S.A., ani też jako dalszy podwykonawca.

Pozwana nie została zgłoszona jako podwykonawca robót wykonywanych przez (...) S.A., ani też nie była związana umową z Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o.o.

(dowód: pisma Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. k. 73, 96, umowa z dnia 17 listopada 2010 r. k. 74-83, 99-108, umowa z dnia 30 listopada 2012 r. k. 84-85, 97-98, pismo (...) S.A. k. 88-89, zeznania świadka T. M. czas nagrania 00:05:15 – 00:14:42, 00:36:00 – 00:46:44 protokołu z rozprawy z dnia 5 lutego 2014 r., zeznania świadka S. J. czas nagrania 00:14:42 – 00:21:10 protokołu z rozprawy z dnia 5 lutego 2014 r.)

D. M., jako dostawcę łączyła z H. K., jako wykonawcą ustna umowa, której przedmiotem było wykonanie przez dostawcę, w ramach zadania inwestycyjnego p.n. „Budowa oczyszczalni ścieków w P.” pełnego zakresu robót w postaci dostawy i montażu barier, konstrukcji stalowych oraz drabinek.

Prace były wykonywane na podstawie zapisów na kartce, które wskazywały zakres umowy

i wynagrodzenie.

Ustalenia w powyższym zakresie mąż D. T. M. czynił z J. M., kierownikiem budowy.

D. M. nigdy nie odebrała egzemplarza pisemnej umowy, która miała łączyć ją z H. K..

(dowód: umowa k. 40-53, zeznania świadka T. M. czas nagrania 00:05:15 – 00:14:42, 00:36:00 – 00:46:44 protokołu z rozprawy z dnia 5 lutego 2014 r.)

W dniu 16 stycznia 2013 r. D. M. wystawiła na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) na kwotę 20.132,64 zł z tytułu wykonanej balustrady nierdzewnej, zbiornik 2A.

(dowód: faktura VAT k. 20, zeznania świadka T. M. czas nagrania 00:05:15 – 00:14:42, 00:36:00 – 00:46:44 protokołu z rozprawy z dnia 5 lutego 2014 r.)

W dniu 9 maja 2013 r. D. M. wystawiła na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) na kwotę 109.962,09 zł z tytułu wykonanych elementów stalowych, płatną do dnia 23 maja 2013 r.

Pozwana nie zwróciła powyższej faktury, jak również nie wносиła o jej korektę.

(dowód: faktura VAT k. 15, zestawienie k. 21-22, ewidencja VAT sprzedaży k. 118-167)

W dniu 13 maja 2013 r. powód M. P. zawarł z D. M. umowę cesji wierzytelności wynikającej z faktury VAT nr (...) wystawionej dnia 9 maja 2013 r. przez cedenta na rzecz pozwanej w kwocie 109.962,09 zł.

(dowód: umowa cesji wierzytelności k. 13-14)

Pismem z dnia 14 maja 2013 r. D. M. poinformowała pozwaną o cesji wierzytelności.

Pismem z dnia 11 czerwca 2013 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty informując jednocześnie o dokonanej umowie cesji wierzytelności.

(dowód: pismo D. M. z dnia 14 maja 2013 r. k. 18-19, wezwanie do zapłaty k. 16-17)

Powyższe ustalenia faktyczne poczyniono na podstawie powołanych wyżej dowodów w postaci dokumentów, których wiarygodności i autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron oraz zeznań świadków T. M. i S. J..

Sąd pominął dowód z przesłuchania stron wobec zrzeczenia się tegoż dowodu przez stronę powodową oraz nieusprawiedliwionego niestawiennictwa zarządu pozwanej wezwanego do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań.

Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego wobec jego bezprzedmiotowości dla rozstrzygnięcia w sprawie z uwagi na poczynione ustalenia w zakresie braku legitymacji biernej pozwanej.

Sąd oddalił również wniosek powoda o zobowiązanie pozwanej do wskazania kim jest osoba pana M., jaką pełniła funkcję od kwietnia 2012 r. do maja 2013 r. oraz czy jest pracownikiem pozwanej, a to wobec faktu, iż poczynione dotychczas w sprawie ustalenia są wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy i nie wymagają uzupełnienia.

Sąd zważył:

Roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na brak legitymacji biernej pozwanej.

Odnośnie do powyższego na wstępie podkreślić należy, że legitymacja procesowa oznacza materialnoprawne uprawnienie strony procesowej do występowania w konkretnym procesie. Musi ona istnieć zarówno po stronie

powodowej jak i pozwanej. Legitymacja procesowa wynika ze stosunku prawnego łączącego strony procesowe. Oznacza ona uprawnienie powoda do zgłoszenia konkretnego żądania (legitymacja czynna) i obowiązek pozwanego do spełnienia owego żądania (legitymacja bierna). Innymi słowy powód i pozwany muszą być związani prawnomaterialnie z przedmiotem procesu.

Legitymacja procesowa stanowi przesłankę materialnoprawną, która podlega badaniu przez sąd w momencie orzekania co do istoty sprawy, toteż zarówno brak legitymacji czynnej jak i biernej prowadzi do oddalenia powództwa.

W rozpatrywanej sprawie Sąd w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie ustalił, że cedenta D. M. nie łączyła umowa z pozwaną, która stanowiłaby źródło wystawienia spornej faktury VAT.

Sąd zważył bowiem, że w aktach sprawy znajduje się umowa pisemna nr (...) podpisana przez męża D. T. M. oraz H. K..

Jednakże w sprawie istotnym jest, że D. M. nigdy nie odebrała egzemplarza pisemnej umowy, która miała łączyć ją z H. K..

Z zeznań męża D. T. M. wynika natomiast, że D. M. łączyła z H. K. ustna umowa.

Świadek T. M. zeznał bowiem, że pan J. (M., kierownik budowy) z firmy pozwanej lub firmy (...) powiedział co ma robić. Ustalili wynagrodzenie za metr balustrady i za podesty za kilogram. Według tych ustaleń była sporządzona umowa. Świadek zeznał, że podpisali umowę i odesłali, ale nigdy jej nie otrzymali z powrotem. Mimo tego roboty wykonywali. Roboty były wykonane na podstawie umowy ustnej.

Dalej świadek zeznał, że pomiędzy podpisaniem umowy, a przystąpieniem do realizacji prac nie było dodatkowych ustaleń. Prace były wykonywane na podstawie zapisów na kartce, które wskazywały zakres umowy i wynagrodzenie. Kartka była sporządzona przed podpisaniem umowy. Ustalenia na kartce znalazły się w pisemnej umowie.

Istotnym jest przy tym, że ww. ustna umowa zawierała wszystkie essentialia negotii umowy o dzieło, tj. wskazywała strony umowy, przedmiot umowy oraz wynagrodzenie. Była zatem ważna i skuteczna.

Z materiału zgromadzonego w sprawie nie wynika natomiast, aby pozwana wykonywała jakiegokolwiek prace w ramach realizacji projektu „Kanalizacja sanitarna wraz z oczyszczalnią ścieków w Gminie G.”.

Z pism inwestora Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz generalnego wykonawcy (...) Spółki Akcyjnej wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. w ramach realizacji projektu „Kanalizacja sanitarna wraz z oczyszczalnią ścieków w Gminie G.” zawarła z (...) Spółką Akcyjną umowę na realizację kontraktu 5 „Budowa oczyszczalni ścieków w P.” (w ramach tej umowy podwykonawcą robót był H. K.) oraz umowę na realizację kontraktu 5A „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w P.” (w ramach tej umowy podwykonawcami robót byli Zakład (...) oraz Zakład Usług (...). i W. B.).

D. M. wykonywała na zlecenie (...) Spółki Akcyjnej w ramach zadania „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w P.” częściową dostawę podpór, krawędzi i wsporników. D. M. nie została zgłoszona jako podwykonawca robót wykonywanych przez (...) S.A., ani też jako dalszy podwykonawca.

Pozwana nie została zgłoszona jako podwykonawca robót wykonywanych przez (...) S.A., ani też nie była związana umową z Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o.o.

Jedynymi dowodami w sprawie, które mogły stanowić podstawę do poczynienia ustaleń, iż pozwaną łączyła z cedentem, tj. D. M. umowa były zawarte w aktach sprawy dwie faktury.

Pierwsza wystawiona przez D. M. na rzecz pozwanej w dniu 16 stycznia 2013 r. na kwotę 20.132,64 zł z tytułu wykonanej balustrady nierdzewnej, zbiornik 2A, przyjęta i uregulowana przez pozwaną, oraz druga wystawiona przez D. M. na rzecz pozwanej w dniu 9 maja 2013 r. na kwotę 109.962,09 zł z tytułu wykonanych elementów stalowych, na której brak jest podpisu osoby upoważnionej do jej odbioru w imieniu pozwanej.

Odnośnie do drugiej z faktur Sąd zważył, że faktura to dokument stwierdzający dokonanie objętej nim transakcji gospodarczej umożliwiający podjęcie czynności mających na celu sprawdzenie, czy świadczenie jest zasadne tak co do zasady, jak i wysokości, i nie spełnia ze swej istoty funkcji dokumentu umowy. Przyjęcie faktury może być traktowane jako oświadczenie dłużnika podjęcia stosownych czynności zmierzających do sprawdzenia zasadności świadczenia i wykonania czynności księgowo – finansowych przygotowujących spełnienie świadczenia. Treść faktury i zamieszczone na niej adnotacje nie mogą nakładać na pozwanego innych obowiązków niż zamieszczone w umowie, precyzować ich, bądź zmieniać ustalone przez strony elementy w odniesieniu do spełnienia świadczenia w innej wysokości. Zobowiązanie to wynika z wiążącej strony umowy stanowiącej podstawę stosunku zobowiązaniowego, a nie z treści faktury.

Samo przyjęcie faktury z zamiarem dokonania czynności sprawdzających, a nawet jej zaksięgowanie nie stanowi oświadczenia woli przyjmującego, kreującego zmianę stosunku zobowiązaniowego lub jego powstanie, ani akceptującego wysokość świadczenia określonego jednostronnie przez wystawiającego fakturę.

Przyjęcie faktury i jej zaksięgowanie daje jedynie podstawę do potwierdzenia istnienia zdarzenia gospodarczego wynikającego z łączącej strony umowy, w sytuacji gdy pozwala na to materiał dowodowy sprawy. Podpis na fakturze potwierdza jej odbiór, co jest na fakturze wyraźnie zaznaczone, nie stanowi zaś jej treści i nie stanowi oświadczenia woli.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa 720/12, opubl. LEX nr 1289358, którego stanowisko Sąd podziela, na gruncie przepisów postępowania cywilnego nie ma podstaw, aby nadawać fakturze moc dowodową inną niż jakimkolwiek innym dokumentom. Wyłącznie na podstawie faktury VAT nie sposób ustalić, że strony łączyła umowa określonej treści, jak i tego czy i w jakim zakresie umowa ta została zrealizowana. Nigdy zatem faktura VAT nie będzie wyłącznym dowodem uzasadniającym roszczenie. Może ona jedynie wskazywać na zawarcie przez strony ustnej umowy. Jednak treść takiej umowy oraz jej wykonanie przez strony zawsze musi zostać wykazane dodatkowymi dowodami. W tym kontekście oczywistym jest, że sama faktura nie jest źródłem stosunku cywilnoprawnego. Chcąc udowodnić przed Sądem zasadność dochodzonego roszczenia wierzyciel musi więc wykazać zawarcie oraz treść umowy i spełnienie przez siebie świadczenia. Okoliczności te nie wynikają bowiem bezpośrednio z treści faktury VAT.

Z tych przyczyn Sąd uznał, że dokument faktury nie stanowi dowodu istnienia umowy i wysokości należności przysługujących powodowi.

Natomiast odnośnie do pierwszej z faktur VAT, zapłaconej przez pozwaną, Sąd zważył, że może ona kreować domniemanie, że istotnie D. M. łączyła umowa z pozwaną, a nie H. K..

Jednakże sam fakt wystawienia przez cedenta faktury VAT na pozwaną nie może zastępować postępowania dowodowego zmierzającego do wyjaśnienia w jakich okolicznościach faktura ta została wystawiona, a co więcej dlaczego została wystawiona na rzecz pozwanej. Istotnym jest bowiem, że nie można wykluczyć sytuacji, aby pozwanej i D. M. nie łączyła umowa, a jedynie by pozwana przejęła zobowiązania H. K., będącego współnikiem pozwanej.

Powyższych okoliczności powód w żaden sposób nie wyjaśnił.

Natomiast w świetle braku legitymacji biernej pozwanej bezprzedmiotowym był podniesiony przez pozwaną zarzut zakazu cesji, abstrahując od kwestii czy zakaz taki faktycznie istniał wobec ustalenia faktu, iż był on zastrzeżony w umowie pisemnej, tymczasem D. M. i H. K. łączyła ustna umowa.

Mając całokształt powyższego na uwadze, Sąd oddalił powództwo z braku przesłanek z art. 627 k.c., o czym orzeczono jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Na koszty procesu poniesione przez pozwaną złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 zł, stosownie do § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 z późn. zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

/-/ Katarzyna Żymelka